

Ministerie van Defensie

Plein 4
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Plein 2
2511 CR Den Haag

Onze referentie

BS2018015718

*Bij beantwoording datum,
onze referentie en betreft
vermelden.*

Datum

Betreft Antwoorden op aanvullende vragen over de blootstelling aan
chrom-6 bij de Koninklijke Marine.

Hierbij bied ik u de antwoorden aan op de schriftelijke vragen van het lid Kerstens (PvdA) over de blootstelling aan chrom-6 bij de Koninklijke Marine, (ingezonden 20 juli 2018 met kenmerk 2018Z14282).

DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

drs. B. Visser

Antwoorden op aanvullende vragen van het lid Kerstens (PvdA) aan de staatssecretaris van Defensie over de blootstelling aan chroom-6 bij de Koninklijke Marine (ingezonden 20 juli 2018 met kenmerk 2018Z14282)

1

Klopt het dat de leverancier van de boten een garantie heeft afgegeven dat de boten vrij van chroom-6 waren? Indien zo'n garantie is afgegeven en er toch chroom-6 is aangetroffen, wat betekent dit dan? Welke consequentie wordt daaraan verbonden?

Ja, de leverancier heeft bij de offerte verklaard dat er geen kankerverwekkende stoffen toegepast zullen worden. Chroom-6 is een kankerverwekkende stof. Defensie heeft in 2009 aan de leverancier een opdracht verstrekt om *Fast Raiding, Interception and Special Forces Craft* (FRISC) vaartuigen te leveren die vrij zijn van kankerverwekkende stoffen.

Op dit moment wordt onderzocht welke onderdelen met chroom-6 zijn behandeld. Op het moment dat de resultaten van dit onderzoek bekend zijn én blijkt dat er inderdaad sprake is van behandeling met chroom-6, zullen we uiteraard nadere maatregelen treffen bij onderhoud aan de FRISC-vaartuigen. Voorts zal ik in een dergelijke situatie de leverancier aansprakelijk stellen voor geleden of in de toekomst mogelijkerwijs nog te lijden schade.

2

Bent u bereid bij de aankoop van materieel contractueel vast te leggen dat deze geen chroom-6 houdende verf mag bevatten en dat bij het onderhoud ervan chroom-6 houdende verf benodigd is? Zo nee, waarom niet?

Ja, dat gebeurt al. Bij de verwerving van materieel hanteert Defensie een lijst van verboden en beperkt toepasbare stoffen (sinds 2014 bekend als *List Banned and Restricted Substances*). Bij marktverkenningen voor de verwerving van materieel worden producenten/leveranciers geïnformeerd over de restricties voor het toepassen van stoffen om milieubelasting en blootstelling aan gevaarlijke stoffen te reduceren.

Ten aanzien van chroom-6 wordt bij verwerving van materieel (met uitzondering van luchtvaartuigen), vermeld: "*De wetgever staat niet toe dat nieuw aan te schaffen militaire landvoertuigen, schepen en gronduitrusting zijn voorzien van een corrosiewerend coatingsysteem, welke chroom-6 verbindingen bevatten*".

Ten aanzien van chroom-6 wordt het volgende bij verwerving van luchtvaartuigen vermeld: "*De wetgever staat niet toe dat een coatingsysteem welke chroom-6 bevat op die vliegtuigdelen wordt aangebracht, waarvoor de Original Equipment Manufacturer (OEM) een chroom-6 vrij coatingsysteem heeft gecertificeerd. Indien een chroom-6 houdend coatingsysteem wordt toegepast, moet het gehalte aan chroom-6 verbindingen zo laag zijn als technisch verantwoord is*".

Defensie staat het toepassen van chroom-6 houdende verf dus in de regel niet toe; er zijn vaak alternatieven beschikbaar. Op het moment dat deze alternatieven voorhanden zijn, is er geen noodzaak meer aanwezig om chroom-6

houdende verf tijdens onderhoud van materieel aan te brengen. Echter, een beperkt aantal gevallen (vaak luchtvaart gerelateerd) is ook bij onderhoud toepassing van chroom-6 houdende verf noodzakelijk.